

Referanser:

Arkivsak: 20/00117-5

Saksdokumenter:

Nasjonal kompetanseutviklingsplan 2021-2025

Tro og livssyn i Sapmi

Sannhets- og forsoningsarbeid i skyggen av fornorskingen

EVU-saker oktober 2020

Sammendrag

Bispemøtet behandler EVU-saker på sine møter i februar og oktober. Til dette møtet er det tre saker innenfor EVU-feltet som skal behandles:

- Ny nasjonal kompetanseutviklingsplan
- Standardiserte vilkår for deltagelse i EVU
- Kursutlysninger våren 2021 og langsiktig kursplan

Ny nasjonal kompetanseutviklingsplan har vært varslet over lengre tid. Nåværende gjelder ut 2020 og det foreligger forslag til ny femårsplan som skal gjelde for perioden 2021-2025. Forslag til ny plan bærer preg av å videreføre de ordninger og satsinger som har vært i gjeldende periode, men inkluderer nå et årshjul for EVU-arbeidet samt et eget avsnitt hvor Bispemøtet tydeliggjør hvilke kursområder man gjerne imøteser kurs innenfor i planperioden. Inkluderingen av årshjul har som formål å gjøre planen til et bedre verktøy for Bispemøtet og bispedømmene å ha for å organisere EVU-arbeidet mens avsnittet om ønskete kurstema har som formål å gi Bispemøtet en mer offensiv tilnærming til hva som tilbys av kurs.

Standardiserte vilkår for deltagelse i EVU har vært tematisert flere ganger i Bispemøtet, senest sammen med stiftsdirektørene i mai 2020. Det foreligger nå et omarbeidet forslag som har vært drøftet i Sentralt etterutdanningsutvalg (SEU) og fått tilslutning fra arbeidstakerorganisasjonene.

Bispemøtet må vedta hvilke kurs man anbefaler utlyst med søknadsfrist 15. mars 2021. Kurs som har vært drøftet i SEU er:

- Kunsten å snekre en preken (MF)
- Kirken og funksjonshemming (VID)
- Pilegrim i historie og samtid (TF)
- Tro og livssyn i Sapmi (Samisk høyskole)
- Sannhets- og forsoningsarbeid i skyggen av fornorskingen (VID)

Videre er det også lagt opp til at Bispemøtet gjør et prinsippvedtak om videre arbeid med arbeidsveiledningsutdanning (AVU)

Forslag til vedtak

Bispemøtet vedtar Nasjonal kompetanseutviklingsplan for prester i Den norske kirke (2021-2025) og standardiserte vilkår for deltagelse i EVU.

I forkant av søknadsfristen 15. mars anbefaler Bispemøtet at følgende kurs utlyses:

-
-
-

Bispemøtet ber Fagråd for ABV arbeide med å etablere en ny runde med arbeidsveilederutdanning. Utlysning av kurset må sees i sammenheng med øvrige EVU-tiltak.

Saksorientering

Nasjonal kompetanseutviklingsplan for prester i Den norske kirke (2021-2025)

Gjeldende nasjonale kompetanseutviklingsplan varer til og med 2020. Utkast til ny plan ligger vedlagt.

Arbeid med ny nasjonal kompetanseutviklingsplan begynte med en evaluering av nåværende plan av REUene i forkant av EVU-konferansen i april 2019. Tilbakemeldingene fra REUene var at planen hadde fungert godt som et bakgrunnsdokument for etableringen av regionale kompetanseutviklingsplaner. Videre har ny nasjonal plan vært drøftet i Sentralt etterutdanningsutvalg i flere omganger, senest i september 2020 (SEU 20/20). Utkast til ny plan har også vært sendt til tre REUer og relevante læresteder. Tilbakemeldingene fra de involverte partene har vært at planutkastet er tilfredsstillende.

I hovedtrekk er ny plan en justering av gjeldende plan. Målsettingen for EVU-arbeidet og metodikken er lik. Det meste av teksten er overført, men systematisert på en noe annen måte. Gjeldende plan bærer preg på at Bispemøtet tok over EVU-arbeidet i 2014 og at det har vært et behov for å etablere form og rutiner på arbeidet. Det vil fremdeles være viktig å arbeide for å sikre god nok rutiner, men mye av det som var satt som mål i gjeldende plan er forstått som en del av driften i ny plan.

Det er særlig to punkter som er nye i ny plan. Det ene er en inkludering av et årshjul for EVU. Formålet med dette årshjulet er å bidra til å styrke rutinene i EVU-arbeidet både i Bispemøtet, bispedømmene, læresteder mv. Ved å vite at man har en plan for hva som skal behandles og meldes inn når, gjør at planen vil være mer et dokument i aktiv bruk heller enn å være et grunnlagsdokument for regionale planer. Tydeliggjøring av rapportering viser også hva som skal rapporteres på til hvem. For REUene vil rapporteringen ikke innebære et merarbeid enn det som nå er, så fremt referatene fra møtene inneholder den informasjonen Bispemøtet behøver. Rapportering fra Bispemøtets sekretariat til SEU og Bispemøtet vurderes også som gjennomførbart.

Det andre nye elementet inn i planen er avsnittet som heter *Tema for kurs*. Her vil Bispemøtet gi signaler til kurstilbydere om hvilke temaer man særlig ønsker kurs tilbudt innenfor i planperioden. Formålet med dette avsnittet er å styrke Bispemøtets offensive rolle i utviklingen av kurstilbud. Slik praksis har vært de siste årene, har forløpet for kursutvikling gjerne vært at lærestedene har utarbeidet kursskisser og så lansert de for Bispemøtet uten at biskopene i særlig grad har fått legge premissene for hvilke kurs som skal utarbeides. Tanken er nå at biskopene ved å kunne gi noen tydelige signaler i større grad skal kunne legge føringer for hvilke kurs som utvikles.

Planleggingene av hvilke kurs som skal lyses ut består i utgangspunktet av et samarbeid mellom biskopene som arbeidsgivere, arbeidstakerorganisasjonene for prestene som er mottakere av kurs og lærestedene som er utviklere av kurs. Dette krever en gjensidig og kontinuerlig dialog. Å fastsette en liste over temaområder man ønsker kurs innenfor i en femårsplan må derfor ha et noe overordnet perspektiv. På den ene siden må den gi tydelige føringer for videre arbeid, mens den på den andre siden må gi rom for at lærestedene og arbeidstakerorganisasjonene kan få eierskap til de endelige kursbeskrivelsene.

I EVU-undersøkelsen som ble gjennomført blant prester tilsatt i bispedømmene i vår ble det stilt spørsmål om hvilke temaområdet man ønsket kurs innenfor. Per nå viser de foreslåtte temaområdene i kompetanseutviklingsplanen de fem områdene som fikk høyest score i denne undersøkelsen. Arbeidstakerorganisasjonene har gjennom SEU gitt uttrykk for at prestenes egne ønsker bør veie tungt.

Temaene som nå er lagt inn i planen er:

- Sjelesorg (både PKU og andre sjelesorgkurs)
- Ledelse, administrasjon og økonomi
- Homiletikk
- Teologi og samfunn
- Spiritualitet/åndelig veiledning

Det er kun MF som har gitt tilbakemelding på foreslått plan av lærestedene. De hadde følgende kommentar om tema for kurs:

Til punktet om tema for kurs har vi følgende vurderinger:

a. Punktet om «Ledelse, administrasjon og økonomi» bør i større grad adressere behovet for en stabs- og fellesskapsorientert ledelsesfunksjon på menighetsnivå med vekt på pastoral ledelse, teamledelse, samhandling og frivillighet.

b. Punktet om homiletikk bør også omfatte formuleringer om kommunikasjon med ulike aldersgrupper i folkekirken.

c. Punktet om spiritualitet og åndelig veiledning bør også ses i sammenheng med prestens ansvar i gudstjenesten. Det kan f.eks. ivaretas gjennom formuleringen: Gudstjenesteliv, spiritualitet og åndelig veiledning.

REU Oslo som var eneste REU som ga tilbakemelding på utkast til plan foreslo å konkretisere punktet om Teologi samfunn til å konkretiseres i retning av livssynsmangfold, økoteologi og/eller kirke i byen.

Det kan innvendes mot listen som i står i forelagt utkast at den er for overordnet og generell og punktene i praksis vil romme et hvert kurs. Eksempelvis vil punktet Teologi og samfunn kunne forstås særlig bredt. Det bør derfor vurderes om man bør stramme inn noe på de ulike punktene. I SEU ble særlig bibelteologi og religionsteologi etterlyst som temaer som var savnet i listen.

Det er et særlig ønske om at biskopene er tydelige på hva slags kursområder man ønsker, og det har derfor fra sekretariatets side vært et ønske om å ikke være for førende i opplistingen av temaer. Samtidig vil et forsøk på å konkretisere listen noe på bakgrunn av de innspill som har kommet inn kunne se slik ut:

Tema for kurs

I planperioden ønsker Bispemøtet at det tilbys nasjonale kurs innenfor følgende emner

- Sjelesorg (både PKU og andre sjelesorgkurs)
- Ledelse (særlig rettet inn mot pastoral ledelse og frivillighet)
- Homiletikk (særlig rettet inn mot formidling av bibelteologi)
- Religionsteologi (særlig rettet inn mot det flerreligiøse og flerkulturelle samfunn)
- Gudstjenesteliv (særlig rettet inn mot spiritualitet og åndelig veiledning)

Biskopene bes drøfte utkast til ny nasjonal kompetanseutviklingsplan og særlig hva som er ønskete tema for kurs i planperioden.

Standardiserte vilkår for deltakelse i EVU

Bispemøtet har hatt sak om standardiserte vilkår for deltakelse i EVU til orientering og behandling flere ganger, senest sammen med stiftsdirektørene i mai 2020.

Utgangspunktet for arbeidet med å fastsette en ordning for standardiserte vilkår for deltakelse i EVU finnes i gjeldende plan for nasjonal kompetanseutvikling. Her heter det i Handlingsmål og tiltaks punk 1 e): *Bispemøtet utarbeider en veiledning om rammer for permisjon, refusjoner og tilrettelegging på basis av gjeldende avtaleverk i staten.*

I arbeidet med å utvikle en slik veiledning har det særlig vært spørsmålet om permisjonsdager som har vært gjenstand for debatt. Det ble tidlig presentert et forslag om at prestene skulle få permisjon tilsvarende 80% av normert arbeidstid knyttet til studium. Dette var en videreføring av den anbefalingen som lå i det nå avviklede Kompetansekartet. I praksis vil dette tilsvare 24 permisjonsdager per 10 stp.

På bakgrunn av reaksjoner fra flere bispedømmer omkring omfanget på permisjonsdager ble antall dager nedjustert til 12 per 10 stp. Da dette ble fremlagt for arbeidstakerorganisasjonene i mai 2020 ble det møtt med sterk kritikk. Det ble derfor omarbeidet igjen, og nytt utkast ligger til behandling for Bispemøtet nå. Nytt utkast har vært drøftet og gjennomgått i Bispemøtets AU, og arbeidstakerorganisasjonene har gitt uttrykk for at de er tilfredse med forslaget.

I nytt forslag er antall dager justert tilbake til 24 dager per 10 stp, men det er tydeligere presisert at dette gjelder nasjonale kurs anbefalt av Bispemøtet og at andre ordninger vil gjelde for øvrige EVU-tiltak. Videre er det presisert at omfang av slike kurs vil nedjusteres. Der det i gjeldende kompetanseutviklingsplan var lagt opp til at nasjonale kurs skulle gi 2000 studiepoeng årlig, er dette tallet nå knyttet opp til hele EVU-feltet. Det vil si at målet for og omfanget av det totale EVU-arbeidet vil være likt som tidligere, men at mer vil måtte skje regionalt og på andre måter enn ved nasjonale kurs.

Forslaget som nå foreligger til behandling:

Sentrale retningslinjer for presters deltakelse i EVU-tiltak

Fastsatt av Bispemøtet, jf sak BM XX/20.

Prester i Den norske kirke har rett og plikt til å delta i kompetanseutviklende tiltak, jf AML § 12-11 og HTA for Den norske kirke kap 1 og 3, samt vedlegg 7.

Prestenes ordinasjonsforpliktelse pålegger arbeidsgiver et særlig ansvar for å legge tilrette for at stadig kompetanseutvikling kan skje på en god måte. Dette er en viktig side ved et godt og motiverende arbeidsforhold.

Det er biskopen som tilstår studiepermisjon og fastsetter støtte til deltakelse. Biskopens forvaltning er underlagt plikt til medbestemmelse, jf HA for Den norske kirke.

Omfang og innretning på kompetanseutviklingstiltak er omtalt i nasjonal kompetanseutviklingsplan.

I

For kurs hvor arbeidsgiver pålegger arbeidstaker å delta, dekker arbeidsgiver alle kostnader og det gis permisjon i tråd med normert arbeidsmengde

Kunsten å snekre en preken							
Tro og livssyn i Sapmi							
Sannhet og forsoning							

Blå farge markerer at kursene allerede er anbefalt av Bispemøtet, oransje at Bispemøtet ikke har tatt stilling til det.

PTP og *PKU* går som faste utlysninger uten at det behøves en særlig redegjørelse fra gang til gang. *PTP* del 1 inngår som tredje del av Innføringskurs for nye prester og er obligatorisk for de som er nye i preste-tjenesten. Bispemøtet behandlet *PKU* på sitt møte i februar 2020 (BM 9/20) og ga uttrykk for at *PKU* kan fortsette å lyses ut hvert semester, men at det ikke kan forventes at det innvilges mer enn om lag 12 søknader fra DNK i året.

Prest i et livssynsåpent samfunn (TF/MF) pågår og er rettet inn mot spesialprester. Dette kurset har endret undervisningsform som følge av korona.

Pilegrim i historie og samtid (TF) ble lyst ut våren 2020. Det var lite rekruttering til kurset og det ble utsatt på grunn av vanskeligheter med å reise på studietur grunnet korona. Det foreslås nå at kurset lyses ut på nytt våren 2021 for å øke deltagergrunnet.

Gudstjenestens musikalitet i ord og toner (MF/NMH) ble lyst ut våren 2020. Kurset opplevde lite rekruttering, men gjennom en ekstra runde med påmelding ble det nok deltagere til å kunne gjennomføres. Kurset har oppstart høsten 2020 med ni prester og fem kantorer som deltagere.

Teologi for en truet jord (MF), *Tro og bekjennelse* (TF) og *Kirken og funksjonshemming* (VID) ble anbefalt utlyst på Bispemøtet i februar 2020 og hadde søknadsfrist 15. september. I det sakspapiret til denne saken sendes ut (25. september) har det ikke vært gjennomført REU-møter i alle bispedømmene, og det endelige tall på innvilgete søknader er ikke kjent. Basert på 9 av 11 bispedømmers innmelding hadde det ved søknadsfrist kommet 14 søknader til dogmatikk-kurset, to søknader til *Kirken og funksjonshemming* og fire prostier har søkt om støtte til å gjennomføre *Teologi for en truet jord*.

Bispemøtet skal i oktober 2020 ta stilling til hvilke kurs som skal anbefales lyst ut våren 2021. Fra Kompetanserådet foreligger det tre innmeldinger:

- *Kunsten å snekre en preken* (MF)
- *Pilegrim i historie og samtid* (TF)
- *Kirken og funksjonshemming* (VID)

Både TFs kurs og VIDs kurs er lyst ut tidligere. En ny utlysning vil eventuelt skje for å øke tilfanget av deltakere. For pilegrimskurset er det kjent at det var om lag fem søkere som fikk innvilget støtte våren 2020, noe som er for lite til at det kan gjennomføres. For at kurset skal realiseres er det derfor nødvendig med en ny runde med rekruttering. Det samme gjelder for VIDs kurs *Kirken og funksjonshemming*. Dette har vært et ønsket kurs av Bispemøtet og det bør vurderes om det kan gjøres en særlig innsats for å rekruttere til dette kurset.

Kunsten å snekre en preken (MF) er et kjent kurs som har vært tilbudt i flere omganger. Dette legger opp til at hele prostier melder seg på og gjennomfører kurset i fellesskap.

Utover de kursene som er meldt inn gjennom Kompetanserådet er det to kurs som involverer samisk kultur som også ønsker å inngå i EVU-satsingen for menighetsprester. Nærmere beskrivelse av disse kursene ligger vedlagt sakspapiret.

Tro og livssyn i Sapmi har vært utlyst to ganger tidligere (2015 og 2018). Kurset arrangeres av Samisk høyskole i samarbeid med Samisk kirkeråd. Kurset er tenkt gjennomført med fire samlinger a fem dager (to på høsten og to på våren). Kurset forutsetter åtte deltagere for å kunne gjennomføres, men rekrutterer også bredere enn fra DNK. Det er ikke meldt om kursavgift, men semesteravgiften ligger på kr 500,-. Pensum vil komme i tillegg.

Sannhet og forsoningsarbeid i skyggen av fornorskingen arrangeres av KUN (VID). Kurset er sammensatt av tre ulike kurs tenkt over tre ulike semestre (vår 2021, vår 2022, vår 2023). Kursene kan gjennomføres separat, altså man må ikke ta alle tre kursene. Det vil heller ikke være nødvendig å ha tatt første modul for å kunne gjennomføre andre modul. Nord-Hålogland bispedømme har forpliktet seg på å sende åtte prester på det første kurset. Det innebærer at kurset gjennomføres uavhengig av om Bispemøtet i oktober ønsker å prioritere dette særlig.

Bispemøtet må avgjøre hvilke kurs man ønsker utlyst med søknadsfrist 15. mars 2020. I denne vurderingen bør det tas hensyn til de standardiserte vilkårene.

Langsiktig kursplanlegging

Kompetanserådet har i en videre prioritering av kurs lagt opp følgende plan for ønsket utlysning:

- GT-kurs (VID) utlyses høsten 2021
- PKU (MF) utlyses høsten 2021

På lengre sikt arbeides det med:

- Sjelesorgkurs (TF) – dette vil være et alternativ til PKU
- Samhandling, ledelse og frivillighet (MF)
- PLU (VID) – dette vil være et samarbeidsprosjekt, og lyses ut tidligst høsten 2023
- Ungdom og trosopplæring (MF)
- Bønn og kontemplasjon (TF)
- Forkynnelse for høytidene (MF)
- Presteforeningen har uttrykt et ønske om kurs knyttet til problemstillingen «Å leve av sin tro»

Utover dette har Seksjon for økumenikk og dialog i Kirkerådet tatt kontakt med Bispemøtet angående ønske om å kunne tilby et kurs for prester i samarbeid med HL-senteret. Overordnet tema vil være på kirken (DNK) og jødene i et historisk og aktuelt perspektiv, men kanskje med et særlig blikk på antijødiske motiver i kirkens forkynnelse og tekstutlegning. Bispemøtet skal i dialog med Kirkerådet og HL-senteret om hva slags rammer og mål et slikt kurs kan ha.

Bispemøtet bed kommentere langsiktig plan for EVU-kurs og se det i sammenheng med kapittelet «Tema for kurs» i ny nasjonal kompetanseutviklingsplan.

Arbeidsveilederutdannelse

Ordningen med arbeidsveiledning (ABV) er den foretrukne veiledningsformen for tilsatte i Den norske kirke. Sommeren 2019 ble i overkant av 40 nye veiledere ferdig med arbeidsveilederutdannelse ved MF og TF. Utdannelsen gikk over tre år. Mange bispedømmer er derfor godt rustet de nærmeste årene. Samtidig har enkelte bispedømmer allikevel en mangel på veiledere. Dette skyldes enten at man ikke hadde tilstrekkelig med deltakere på kursene som ble ferdig i fjor eller fordi

godkjente veiledere har endret arbeidssted. Hos noen bispedømmer vil også deler av veilederkorpset etter hvert nærme seg pensjonsalder. Det har hos fagråd for ABV blitt vurdert slik at det er et behov for å sette i gang en ny runde med AVU i løpet av ikke for lang tid for å opprettholde nok veiledningskompetanse blant tilsatte i kirken.

Det har vært kontakt mellom Bispemøtets sekretariat og TF og MF omkring planlegging og oppstart av en ny runde med AVU. Det har her blitt kommunisert at det ved en ny utlysning trolig vil være færre deltakere fra bispedømmene enn ved forrige utlysning og at det derfor ikke vil være aktuelt å ha to parallelle kurs. Både MF og TF har signalisert at de ønsker å fortsette å tilby AVU for veiledere i Den norske kirke. En mulig organisering av AVU over tid vil være at lærestedene veksler mellom hvem som tilbyr AVU, og at det vil lysnes ut jevnligere, men i mindre format. For eksempel at et kurs med inntil 20 deltagere utlyses hvert tredje år. Slik vil formen minne om det som har vært praksis med Pastoral lederutvikling (PLU).

AVU er et omfattende kurs som krever et nært samarbeid mellom fagråd for ABV og lærestedene i utviklingen. Det vil måtte gjennomføres over flere år og forutsetter at det etableres veiledningsgrupper for kursdeltakerne i perioden kurset gjennomføres. Før en konkret planlegging kan iverksettes er det derfor et behov for at Bispemøtet gir et tydelig signal på om man ønsker et slikt kurs eller ikke.

Økonomiske og administrative konsekvenser er ikke fullt ut utredet. Det som er kjent er at et slikt kurs burde ha et sted mellom 15 og 20 deltagere for å kunne gjennomføres, at det vil gå over flere år og at finansieringen må hentes fra bispedømmenes EVU-budsjett, med mindre bispedømmerådet ønsker å gi en særlig bevilgning til dette.

Dersom Bispemøtet ønsker å igangsette et videre arbeid med utviklingen av et slikt kurs må det gjøres et arbeid med å kartlegge potensialet for deltagere i de ulike bispedømmene, avklares med lærestedene om riggen av et slikt kurs og anslås kostnader knyttet til dette. Bispemøtet må få saken tilbake før endelig utlysning kan fastsettes og gjennomføres.

Dersom Bispemøtet ikke ønsker å arbeide videre med en utlysning av AVU på det nåværende tidspunkt bør det forberedes egen sak til Bispemøtet omkring den videre satsing på ABV som veilederform i Den norske kirke ettersom det da trolig vil bli utfordrende å drifte ABV-ordningen slik den nå fremstår i flere av bispedømmene.